

مِلَّةُ صِرَافِ الدِّينِ

قیمتی اون ایکی تپیک .

ЦѢНА 12 К.

No:2

Abunə qiyməti Tiflisdə və ətraf üçün
aprelin əvvəlindən yanvarın birinədək yə'ni:

9 aylığı (39 nüsxə) - 4 manat

Altı aylığı (26 nüsxə) - 3 manat

Üç aylığı (13 nüsxə) - 1 manat 60 qəpik

Nüsxəsi 12 qəpik

Məcmuənin adresi: Tiflis, Voronsovski
küçədə, nömrə 47.

“Molla Nəsrəddin” idarəsi.

Тифлис, Воронцовская улица № 47

Редакция журнала

«МОЛЛА НАСРЕДДИН»

İdarəyə çap olunmaq üçün göndərilən
məktub və məqalələri geri göndərmək müm-
kündür, əgər sahibləri marka göndərüb xahiş
eləsələr.

2 rəbiül-əvvəl 1324

Hər həftə nəşr olunur

14 aprel 1906

MOLLA NƏSRƏDDİNİN

TELEQRAMLARI

Dövlət dumasına baykot (kənar olmaq).

Varşava - aprel 13. Polyaklar dövlət dumasını “baykot” edib intixaba qarışmırlar.

Tiflis - aprel 4. Ermənilərin “Daşnaksütyun” firqəsi Rusiya idarəsinin hazırdakı özündən narazı olub və rus padşahının fevralın iyirmisində sadır olan manifestini nəzərə alıb dövlət dumasını baykot etmələrini qəzetlərdə e'lan etdilər.

Petrovsk - aprel 3. Buranın müsəlmanları dövlət dumasını “baykot” edirlər və küçələrdə seçki siyahılarına baxıb və heç bir müsəlman adı görməyib öz-özlərinə deyirlər: “Ədə, bu xaric millətlər gör nə zalımdırlar: bunlar haradan biliblər ki, Petrovskdə heç bir müsəlman yoxdur?”

Quba - mart 27. Quba mahalında bir neçə müsəlman hökumətin idarəsindən və ələlxusus hürriyyətin yoxluğundan gileyli olub tufəngi götürüb çıxıblar poçt yoluna və yolu kəsib hökumətin acığını yol ilə keçən aciz, avara yəhudi və müsəlmanlardan çıxardırlar və hər bir rast gələnə deyirlər: “Dədəm mənə kor deyib, gəlib gedəni vur deyib”.

Tiflis - aprel 2. Müsəlmanlar dövlət dumasını “baykot” edib polyaklar kimi intixaba yavuşq düşmənlər və seçki siyahılarını divarlardan cırıb deyirlər: Bu axmaqlar xalqın divarlarını nə səbəbə murdar yapışqan ilə murdarlayırlar?

İrəvan - aprel 8. Danabaş, İtqapan və Qurbəğalı mahalının müsəlmanları fevralın iyirmisində e'lan olunan manifesti xoşlamayıb dövlət dumasına qarışmaq istəyirlər.

Gəncə - aprel 2. Bir dəstə qaçaq dövlət dumasını “baykot” edib, gedib bir meşədə gizləniliblər. Orada pristav Məhəmmədbəyov ilə dəxi bir neçə özgə qulluqçuları öldürüb, yaralayib, dumanın acığını bunlardan çıxardıblar. Söyləyirlər ki, həmin qaçaqlar sosialist və hürriyyət tərəfdarıdırlar.

Ordubad - aprel 3. Burada bir müsəlman vəqifə görüb. Bu vəqifəni bir müsəlman belə tə'bir edib ki, müsəlmanların məsləhəti dövlət dumasını “baykot” etməkdir. Məhz budur səbəb ki, çox yerdə müsəlmanlar intixab siyahılarını divarlarda görəndə bir-birinə deyirlər: “Ədə, buy!.. Bu kağızları niyə bura yapışdırıblar?”

TİFLİS XƏBƏRLƏRİ

Aprel ayının onunda yaranal Sumbatov şəhərin дума idarəsinə bir belə ərizə verib: Sənə 1860 miladiyyədə Rusiya hökumətinin Tiflisdə əyləşən mə'murları müsəlmanlara məhəbbət və iltifat nəzərilə baxıb qərar qoydular ki, Tiflisin cəmi fahişəxanaları müsəlman məhəlləsinə köçsünlər və bu qırx beş ilin müddətində nə qədər ki, Tiflis müsəlmanları elm, maarif, ticarət və mədəniyyət bəbindən tərəqqi tapıblar - bunların hamısına səbəb əvvəl mənəm ki, evlərimi belə iş üçün icarəyə vermişəm və ikinci haman qızlardı ki, mənəm evimdə mənəm əziz qonaqlarım idilər.

Hərçənd bu qırx beş ilin fasiləsində Tiflis müsəlmanları min doqquz yüz doxsan ərizə veriblər ki, hökumət bu qızları müsəlman məhəlləsindən köçürtsün, amma hökumət məhz müsəlmanları səmimi-qəlbdən istəməlik səbəbindən bu ərizələri doldurub işkaplara ki, allah-taala özü xəlv etdiyi siçanlar ac qalmasınlar. Çünki xəllaqül-aləm cəmi yaratmışlarına bir ruzi borcludur. Noyabr ayının iyirmi üçündə erməni-müsəlman davası düşən kimi mənəm əziz qonaqlarım dağıldı hərəsi bir yana. Mənəm onlara yazığım gəlmir. Mənəm yazığım müsəlmanlara gəlir. Çox sözlərim var, ancaq hamısını bu ərizədə yazmağı rəva görmürəm. Əgər mən biləni дума idarəsi ya ərizə verən müsəlmanlar bilələr, görərlər ki, o gözəl qonaqlarımın bu məhəllədən köçməkləri bir para müsəlmanlar üçün nə mərtəbədə bədbəxtlikdir.

Bu ərizəni дума idarəsinə pişnahad edib artıq-artıq təvəqqe edirəm ki, məhz müsəlmanların məsləhətini nəzərdə tutub fahişəxanaları mənim evlərimə köçürdəsiniz. Ərizəyə qol qoyub: Yaranal D.A.Sumbatov, qeyri-Sumbatov knyazlar və müsəlman cənablarından bir neçə nəfər.

BİZİM «OBRAZOVANNI»LAR

Mənim bir rəfiqim var, özü də müsəlmandır. Amma məni görəndə rus dilindən savayı özgə dildə danışmaz. Məsələn, söhbətimiz bu cür olur: mən onu görəndə deyirəm: hardan gəli-sən? O mənə belə cavab verir: "Ya xadil na poçtu". Deyirəm: dünən niyə bizə gəlmədin? Cavab verir: "K nam prişli qosti". Deyirəm: Yaxşı, qonaqlar gedəndən sonra gələydin? Cavab verir: "Net, uje bilo pozdno". Deyirəm: Söz verirsən ki, sabah gələsən bir az söhbət edək? Cavab verir: "Pastarayus, no slova ne dayu". Deyirəm: xudahafiz. Cavab verir: "Do svidaniya".

Amma dostumun bir şeydən xəbəri yoxdur: xəbəri yoxdur ki, mən də rusca bir az danışa bilirəm.

Axırı bir gün dostumdan soruşdum: mən ölüm, mənə sözün doğrusunu de görüm, sən ki otuz səkkiz il müsəlman içində tərbiyə tapıbsan, xəta olmadı ki, bir az rusca oxudun. Nə səbəbə sən mən ilə heç müsəlmanca danışmaq istəmirsən? Yoldaşım mənə rus dilində belə cavab verdi: "İsluşay, kak-to istıdno koq-da abrazovanni çelovek po-tatarski qovorıt" (yə'ni abrazovannının müsəlmanca danışdığı eyibdir). Çox sağ ol, rəfiqim, mən bunu bil-mirdim...

Deyirlər ki, haman mənim rəfiqim rus işko-lunda oxuyan vaxt bir gün anasına deyib: Ana! Pojalusta mənə bir şey "isvarıt" elə (yə'ni bi-şir). Anası cavab verib: Bala, nə dedin? Rəfi-qim cavab verib: "Ox, ox, siz heç bir zad qanmırsınız, mən deyirəm bir zad bişir". Bala, nə bişirim?

- Çort eqo iznaet. Yadımdan çıxıb. Yumru olur, əti döyüb salırlar çölməyə ya qazana. Bir cür adı var.

- Bala, küftə deyirsən?

- Hə... hə... qoftə, qoftə.

ÇERIVANSKI İLƏ YOLDAŞININ SÖHBƏTİ

-Yenə nə dərin fikrə gedibsiz? Görünür təzə və xeyirli bir zakon yolu daha tapmaq istəyir-siniz.

Çerivanski - Bəli, müsəlmanların adam və abrozovanni olmaları üçün bir neçə yaxşı üsul tapmışam. Məsələn: biri budur ki, birdən ziyadə övrət alan müsəlmanın ixtiyarları əlindən alınsın.

- Çox əcəb, çox əcəb! O vəhşi müsəlmanların bədəvi adətlərini qaldırıb, onların yerinə bizim gözəl və mədəni rus adətlərimiz öyrədil-məzsə, bunlar heç vaxt adam olmayacaqlardır.

Çerivanski - Elədir, elədir! Mən və mənim yoldaşlarım da zətən bu cür fikir edirik.

- Amma...

- Amması nə olacaq?

Çerivanski - Mən elə bilirdim ki, müsəlman-lar üçün hazırladığım "layihə" köhnə hökmləri-miz kimi, səssiz, e'tirazsız qəbul olunur.

- O nə söz, kimdir qəbul etməyən? Şükür al-laha, indi hökumət vəzirlərinin çoxu siz fikirdə, siz kamaldakı cənablardır.

Çerivanski - Uf.... Acığımdan başım part-layır! Nə günlərə qaldıq ki, bu əzəmətli, bu dünyanı yaxıb yıxan idareyi-hökumətimizə al-çaq camaat dəxi qarışmaq istəyir! Ah! Köhnə günlər nə xoşbəxt günlər idi ki, hər işi, hər qanunu istədiyimiz kimi yazar, pozardıq. Qə-ləm, hökm əlimizdə, nə cür kefirmiz istəyirsə, elə edərdik. Kimin həddi vardı ki, bizim hökm-lərimizə, zakonlarımıza narazılıq cür'ətini edə idi?

- A canım, indi nə olub, neçün ürəyinizi be-lə sıxırsız?

Çerivanski - Deyirəm ki, mənim "layihə"min hikmətinə bə'zi müsəlmanların ağı erməyib dumada narazılıq göstərmək asiliyinə indidən hazırlaşırlar.

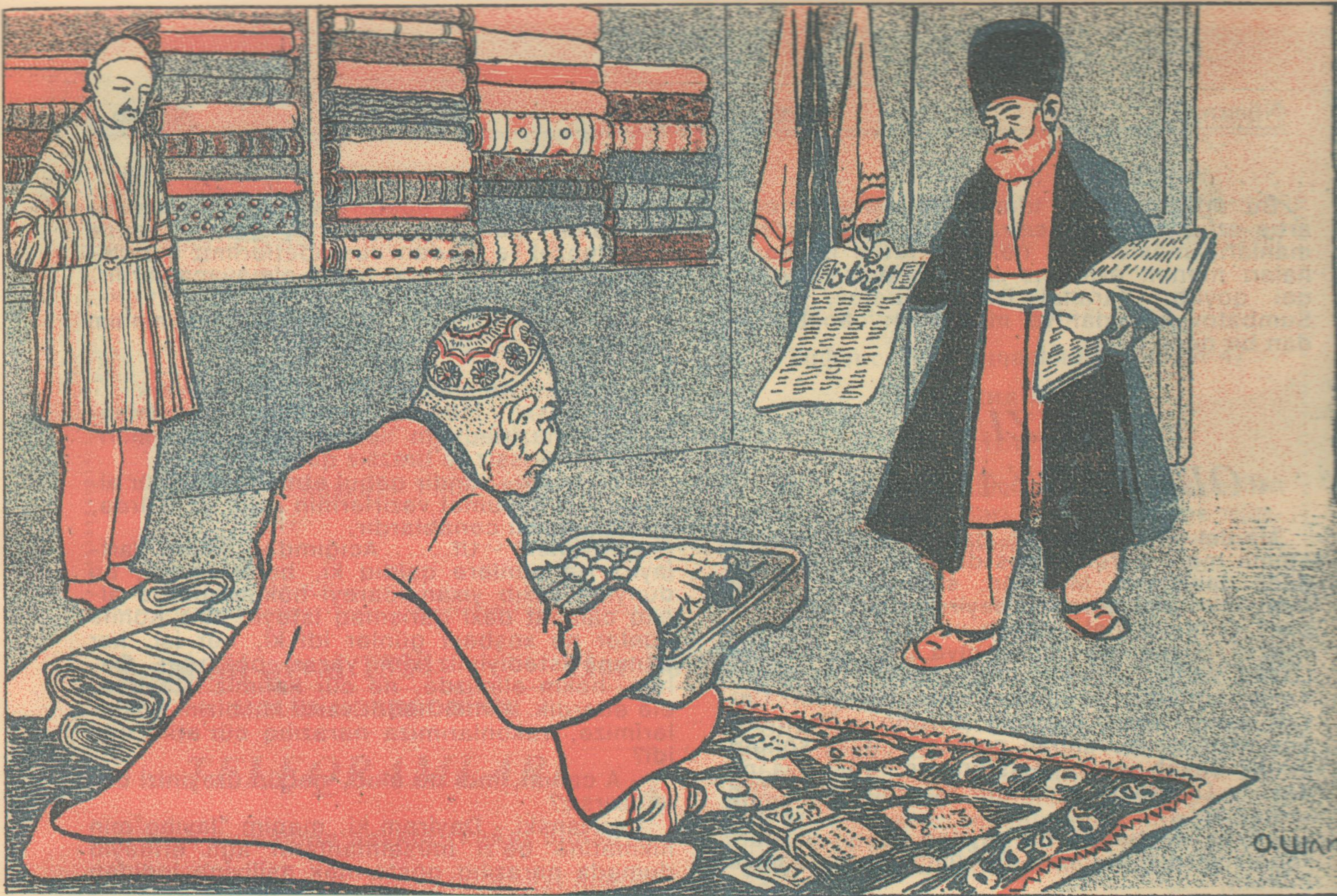
- Çox təəccüb edirəm ki, sizin kimi böyük-lər də elə uşaq sözlərinə, alçaq camaat xahişləri-nə qulaq verəcək kiçikliyə tənəzzül edirsiniz! İgidliyinizi itirirsiniz.

Çerivanski - Xeyr, biləks igidliyimi artırmaq istəyirəm. Amma mənim və yoldaşlarımın təd-biri qorxuram baş tutmayacaq. Dumaya seçi-lənlərin çoxu bizim xahişimizin tərsinə "hürriyyətpərvərlər" olacaq. Bu halda qorxu-ram ki, camaat tərəfini tutan səfeh professor-lar, dəli advoqatlar, xain müəllimlər dumada müsəlmanların təvəqqələrinə səs verələr. Qor-xuram müsəlman məsələsi dumada baxılarsa, müsəlmanlar udalar.

- Mən də elə bildim ki, qorxunuz polyaklar-dan, gürcülərdən, ermənilərdəndir. Biz ruslar müsəlmanların çox qışqırıqlarını, çox hay-küy-lərini eşidirik. Amma heç birinin dalı gəlmir. İspiçka kimi tez alovlanıb tez də sönlür. Bir də, harda müsəlmanlarda elə qeyrətli, həmi-yətli vəkillər ki, "müqəddəs"lərə boyun əy-məkdən qurtulub millət xeyrinə çalışalar. Müsəlmanlardan tərəf arxayın olunuz ki, du-maya lal gəlib kor gedəcəklər.

Çerivanski - Mən də zətən müsəlmanlardan qorxmuram. Müsəlmanlara kömək edəcək sə-feh rusalardan, polyaklardan qorxuram.

- Siz lap arxayın olunuz! Yoldaşlarınız cənab Vitte, Durnovo və qeyrə hökumət igidləri elə tədbir tökməyiblər ki, dumada bir iş görülsün; dumada söylənəcək sözlər, tədbirlər bir qəpi-yə dəysin, allah qoysa "Dövlət şurası", yə'ni millət şurasının ağası sağ və qüvvətli olduqca dövlət duması ağzını qurbağalar kimi açıb yummaqdan savayı bir iş görə bilməyəcəkdir. Sağ olsun xuliqanlarımız!..

— Bəli, bu gün gəlib deyirsən; Hacı, qəzet al oxu. Sabah da inşallah gəlib deyəcəksən: Hacı, dur get urus ol.

Mədəniyyət

— Ye'ni, ay axmaqlar, bu daşları
bir-birinin yanına düzməyin mənası nə?
Ax, gözəl vətən!

HAMAMA

- Hara gedirsən, Məşədi Məhəmmədnəcəf?
 - Hamama.
 - Yanınca gedən uşaq kimdir?
 - Rəhmətlik Həsən əminin oğludur. Allah bağışlasın, çox fərasətli uşaqdır. Aparıram hamama canı təmizlənsin.

- Qulaməli, ustan hara gedib?
 - Hamama.
 - Bə səni nə əcəb aparmayıb?
 - Bu gün Qurbanın növbətidir.

- Kərbəlayı Novruzəli! Mallara baxmaq istəyirsən, dur gedək bax, yoxsa satacağam, müştərisi var.

- Gedirəm hamama, indi baxa bilmərəm.
 - Məgər dünən getməmişdin hamama?
 - Əhmədin canı çirklənib. Gərək hamama aparam təmizlənsin.

Maşallah, maşallah, qardaş oğlu, əcəb oğlan olmusan! Gələsən mənə şəyird olasan. Sənə qırmızı arxalıq alaram geyəsən. Fındıqkişmiş alıb dolduraram ciblərinə yeyəsən.

- Bəlkə anam qoymadı?
 - Get anana de, razı olmasa, sənə məvacib də kəsərəm ki, aparıb verəsən anana.
 - Qoy gedim anama deyim.
 - Tez get, di xəbər gətir. İki gündən bir səni hamama da apararam ki, təmiz olasan.
 - Qoy gedim anama deyim.
 - Get tez xəbər gətir.

Bu gün niyə dükanların çoxu bağlıdır? Kərbəlayı Oruc gedib hamama, Məşədi İskəndər gedib hamama, usta Əli, usta Sadıq, usta Həsən gedib hamama. Məşədi Nəbi, Məşədi İsfəndiyar, Məşədi Ümmətəli, Məşədi Heydərəli gedib hamama. Kərbəlayı Qasım, Hacı Məhəmmədəli, Hacı Ələsgər, Hacı Möhsün, Hacı Haqverdi, Hacı Qara, Hacı Namaz, Hacı Xalıqverdi gedib hamama.

Mozalan

ATALAR SÖZÜ

Bala baldan şirindir, qoyma oxuyub gözlərinin işığı getsin. İki əldə bir qarpız tutmaq olmaz.

Borclu borclunun sağlığını istər: dəxi borc aldın, vermə. Pulu az olanın qüssəsi də az olar. Çox pullu olmağa çalışma.

Pişiyn əli ətə çatmır, deyir haramdır.

Tapan tapanın olsa, gündə bir milyon bit taparam.

Tamarzıdan deyə-deyə al dadamala ver.

Toxun acdan gərək xəbəri olmasın.

Tısbağa qınından çıxsa, "abrazovanni" olar.

Çox bilirsən az danış, az bilirsən çox danış.

Çox yaşayan çox bilməz, çox yatan çox bilər.

Halalzadə qarışdırar, haramzadə barışdırar.

Halva könlün istəsə, dua elə qonşun ölsün.

Haqq söz danışma, haqq söz acı olar.

Biti olmayanın bərəkəti də olmaz.

Haram mal halaldır.

Plov olmasa, xalqın ağzını bağlamaq olmaz.

Dərə xəlvət, tülkülərimiz bəy.

Düşmən səni daş ilə, sən düşməni bozbaş ilə.

Sakit olan səlamət olar.

Qoyuna rəhm eləmə, qurda zülm olar.

Borcunu verən axmaqdır.

MOLLA NƏSRƏDDİNİN CAVABI

Ağdaşda Kərbəlayı Nəcəfqulu Kərbəlayı Cəfər oğluna.

Ey dostum Kərbəlayı Nəcəfqulu! Sən yazırsan ki, mən naxoşam. Yazırsan ki, durduğum yerdə, küçə ilə getdiyim yerdə elə bərk yuxum gəlir ki, az qalırım yığılam. Yazırsan ki, iştaham azalıb. Belə ki, səhər vaxtı bozbaş yeyəndə axşam əzanı deyiləndə kabab yeyirəm. Səhər vaxtı

kabab yeyəndə axşam bozbaş yeyirəm. Yazırsan ki, istəyirəm bir işə əl vuram, birdən məni gər-nəşmə tutur. Elə ləzzət ilə gərnəşirəm ki, az qa-lıram yıxılam yerə. Yazırsan ki, heç bir iş görməyə həvəsim yoxdur və bir işi başlayanda ya hamam yadıma düşür, ya evimizdə yorğan-döşək. Yazırsan ki, hamama girən kimi məni elə bir yuxu tutur ki, soyunmağa macal olmur. Və bunu da yazırsan ki, uşaqlıqdan bu mərəz mən-də peyda olub və bunu da yazırsan ki, mənim yoldaşlarım və dostlarım və qonşularım hamısı bu naxoşluğa mübtəla olublar. Yazırsan ki, bu naxoşluq misri naxoşluq kimi bir şeydir və ilax.

Dərdini yazıb deyirsən ki, şəhərinizin hə-kimlərinin heç biri sənə bir çarə edə bilmədi-lər. Yazırsan Məhəmmədqasım kimi haziq təbib səni bu mərəzdən xilas eləyə bilmədi və yazırsan ki, mən Tiflis həkimlərinə əhvalatını söyləyim və bilim görək sənə bir çarə edə bi-lərlərmə ki, Tiflisə gəlib burada özünü müalicə etdirəsən.

Ey mənim dostum, gərək sən heç şübhə et-məyəsən ki, mən sənin tək vücudları görməyə müştəqəm. Bunu da sənə deyirəm ki, sənin Tiflisə təşrif gətirməyin ona səbəb ola bilərdi ki, nökrinə bir yadigar qoyub gedəydin. Çün-ki məcmuəmizin nəqqaşı səni görən kimi gözəl surətini məcmuəmizə salıb sənin ismi rəsmi baqi və yer üzündə məşhur olmağına cidd-cəhd edərdi. Amma sən əfsus ki, sənin dərdi-nin çarəsi buraya gəlməkdə deyil. Buranın kamil təbibləri müttəfiqən sənə vacib görürlər fürsəti fəvtə verməyib gedəsən İrəvana və ya Naxçıvana və haman səfalı şəhərlərin hamam-larının gözəl sularında çiməsən. Əgər həmin müalicə tezlikdə bir fayda verməsə, əlbəttə, gərək tə'xir etməyib Təbriz səfəri edəsən və haman şəhərin hamamlarına müşərrəf olub çoxluca çimib, anadan doğma kimi saf və sə-lamət olub, qayıdıb gələsən vətəninə. Dəxi bundan artıq ərz etməyə qabil bir sözüm yox-dur.

Səni qəlbədən istəyən Molla Nəsrəddin.

DƏLLƏK

Keçən nömrədən mabə'd

Sadiq kişi dükanın qabağında durub salam verdi. Usta Hüseyin Sadiq kişini görcək onu müştəri hesab etdi və qoltuq cibindən aynanı çıxarıb tutdu Sadiq kişinin qabağına. Sadiq kişi aynanı alıb və gözlərini yumub bir salavat zikr etdi və aynanı əvvəl sağ çiyininin, sonra sol çiyininin qabağına aparıb tutdu üzünün mü-qabilində və gözlərini açıb sol əlilə başladı qır-mızı saqqalını tumarlamağa və bir dəfə də salavat çövrüb aynanı qaytardı usta Hüseyin və dedi: Ay usta Hüseyin, bizim Məhəmməd-və-

linin burnu qanıyib, nə əlac edirik qan kəsil-mək bilmir. Arvad məni yalvara-yalvara sənin yanına göndərib, bəlkə sən bir çarə tapasan.

Usta Hüseyin Sadiq kişidən aynanı alıb əvvəl ona təklif etdi ki, girsin dükana və otursun sə-kinin üstündə. Sadiq kişi dükana girib oturan-dan sonra usta Hüseyin onun yavuğuna yeriyib sağ əlini uzatdı və Sadiq kişinin borkünü götü-rüb qovzadı yuxarı. Sadiq kişi altdan yuxarı ba-xırdı usta Hüseyinin üzünə. Usta başını buluya-buluya dedi: Ax, ax, vay, vay, yazığım gəlir gününə, ay Sadiq kişi. Bilmirəm sənin axırın nə günə qalacaq! A kişi, ya adını erməni qoy, xalq bilsin ki, sən müsəlman deyilsən. Yoxsa əgər müsəlman olmaq istəyirsən, qar-daş, bu müsəlmançılıq deyil ki, sən eləyirsən. Kişi, utanmırsan başuvun tükünü bu qədər uzadıb qırxdırmırsan? Hələ xəcalət çəkməyib deyirsən ki, Məhəmmədvalinin burnunun qanı kəsilmir? O allahın qəzəbidir ki, səni tutub. Yoxsa harda görsənən şeydir ki, burunun qanı kəsilməyə. Sənintək müsəlmanlar bundan da artıq bəlaya giriftar olacaqlar.

Bu sözləri deyə-deyə usta Hüseyin balaca mis qaba soyuq su töküb Sadiq kişinin başını hər iki əlləri ilə ovurdu ki, tükləri yumşalsın. Sadiq kişi dinməz-söyləməz oturub başını əy-mişdi aşağı. Usta Hüseyin əllərini ətəklərinə silib götürdü ülgücü və başladı daşın üstə çə-kib itilətməyə və sonra bir neçə dəfə də qayısa çəkib Sadiq kişinin başını qırxmağa məşğul ol-du və Sadiq kişiye belə moizə elədi: Sadiq əmi! Müsəlmançılığın şərtləri çox ağırdır. Az bir adam bu şərtlərin hamısını əmələ gətirə bi-lir. Məsələn, başı tüklü saxlamaq heç bilirsən ki, necə böyük günahların biridir? Əvvəla bu-dur ki, başını vaxtından vaxtına qırxdırmayanın evində heç bir xeyir-bərəkət olmaz.

İkinci budur ki, insana növbənöv bədbəxt-liklər üz verər. Mən nəyə deyirsən and içim ki, oğlunun qanının kəsilməməyi məhz tənbehdır ki, xudavəndi-ələm bu günahların qabağında sənə göndərib. Məndən sənə vəsiyyət! Bir də belə bir qələtlər eləmə, yazıqsan, fağırsan. Yoxsa bir özgə cür bədbəxtlik üz verər, dəxi sonra peşimanlıq bir yerə çatmaz.

Usta Hüseyin Sadiq kişinin başını qırxıb qur-tardı. Sadiq kişi borkünü qoydu başına, iki qə-pik çıxarıb, uzatdı usta Hüseyinə və dedi: usta, allah atana rəhmət eləsin. Və usta Hü-seyin pulu alıb cavab verdi: Allah sənin də ata-na rəhmət eləsin. Sadiq kişi üz qoydu evinə getməyə. Həyəətə girib Sadiq kişi gördü ki, oğ-lunun qanı çoxdan kəsilib: Məhəmmədvali bir uzun ağacdən at qayıdıb minmişdi, həyəti o tər-rəfə çapırdı, bu tərəfə çapırdı və hərdən-bir at kimi kişnəyirdi.

Lağlağı .

**Müdir və baş mühərrir:
CƏLİL MƏMMƏDQULUZADƏ.**

